

Analýza výkonnosti srovnatelných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v jednotlivých oblastech s využitím benchmarkingu

ORP Kravaře

Zpracovatel:
Odborný tým Projektů

Tento výstup byl financován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu
Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

*Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních
obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)*

Úvod

Benchmarking představuje jednu z klíčových aktivit projektu Podpory meziobecní spolupráce. Výsledky benchmarkingu přináší důležitá východiska pro tvorbu strategií území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP) a měly by být zohledněny v debatách o dalším rozvoji území ve vztahu k vybraným veřejným službám v oblastech školství, odpadového hospodářství a sociálních služeb.

Využití benchmarkingu je **spojené s analýzou dat** reprezentujících posuzované SO ORP. Shromážděná data pro vybrané indikátory nenesou bez provedení analýzy žádnou informační hodnotu.

Základem analýzy je uspořádání dat do logických celků a do souvislostí s tou oblastí, kterou chceme za pomoci benchmarkingu řešit. Dalším předpokladem analýzy je porovnávat porovnatelná data (např. srovnatelné SO ORP). Cílem vyhodnocování dat je pak **určení rozdílů (mezer) mezi vlastní výkonností a výkonností ostatních SO ORP**. Způsob vyhodnocení těchto rozdílů je již v rukou posuzovatele (analytika) - hodnoty dat za naše a další srovnatelná SO ORP lze např. uspořádat do tabulky, znázornit prostřednictvím grafu, nebo v neposlední řadě využít statistického zpracování dat). Tedy podstatou je určení:

- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru nejlepší organizace,
- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru naše organizace,
- jaký je rozdíl mezi těmito hodnotami ukazatelů.

Vedle toho lze data porovnávat s průměrnou hodnotou daného ukazatele v kraji nebo několika srovnatelných SO ORP. Průměrná hodnota bývá nejčastěji vyjádřena aritmetickým průměrem nebo tzv. mediánem (prostřední hodnota uspořádané číselné řady).

1. Základní charakteristika správního obvodu a metodika analýzy

SO ORP Kravaře leží v Moravskoslezském kraji a tvoří 1 z 22ti správních obvodů (dále jen SO) tohoto kraje. Celkově paří mezi menší obvody kraje:

- počtem 21.324 obyvatel, z nichž 6.762 žije v jádrovém městě, je 5. nejmenší;
- rozlohou 101 km² se řadí mezi 6 nejmenších obvodů;
- počtem 9 obcí je 7. nejmenší.

Tabulka 1: Komparace vybraných SO ORP v Moravskoslezském kraji

Území SO ORP	Počet obcí	Počet obyvatel SO ORP	Počet obyvatel jádrové obce	Rozloha ORP v km ²
Kravaře	9	21 324	6 762	101
Bohumín	2	34 051	21 726	73
Havířov	5	92 319	77 371	88
Hlučín	15	40 224	14 049	165
Karviná	4	69 158	57 842	106
Opava	41	101 758	58 054	567
Průměr za kraj	14	55 755	37 577	247

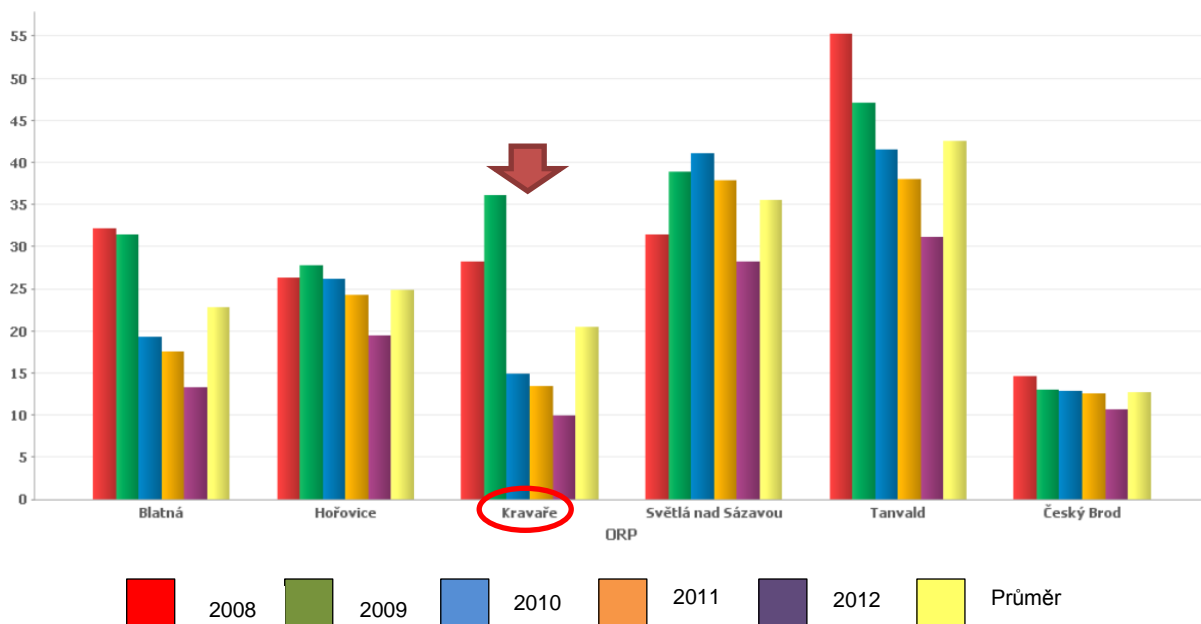
Pro benchmarkingové srovnání a formulování podstatných závěrů jsou důležité zejména hodnoty ukazatelů, které se výrazně odlišují od ostatních porovnávaných subjektů, tj. SO ORP. Proto bylo pro vzájemné srovnání použito více kritérií, aby byly zjištěny a vyzdvíženy významné diference v relevantních oblastech. Benchmarkingové srovnání bylo tedy provedeno jednak v porovnání s ostatními SO ORP Moravskoslezského kraje a dále pak ve srovnání s podobně velkými SO (měřeno počtem obyvatel SO, počtem obcí SO a počtem obyvatel jádrového města):

- SO ORP s počtem obyvatel v intervalu 20.800 až 21.800 obyvatel (celkem 5 srovnatelných SO ORP: Bílina, Dobříš, Hlinsko, Holešov, Tanvald);
- SO ORP s počtem obcí ve správním obvodu 9 až 10 obcí (celkem 8 srovnatelných SO ORP: Kopřivnice, Lysá n. Labem, Kuřim, Odry, Otrokovice, Rožnov p. Radhoštěm, Tanvald, Uničov);
- SO ORP s počtem obyvatel jádrové obce 6.600 až 6.900 (celkem 5 srovnatelných SO ORP: Blatná, Český Brod, Hořovice, Světlá n. Sázavou, Tanvald).

2. Ekonomická výkonnost

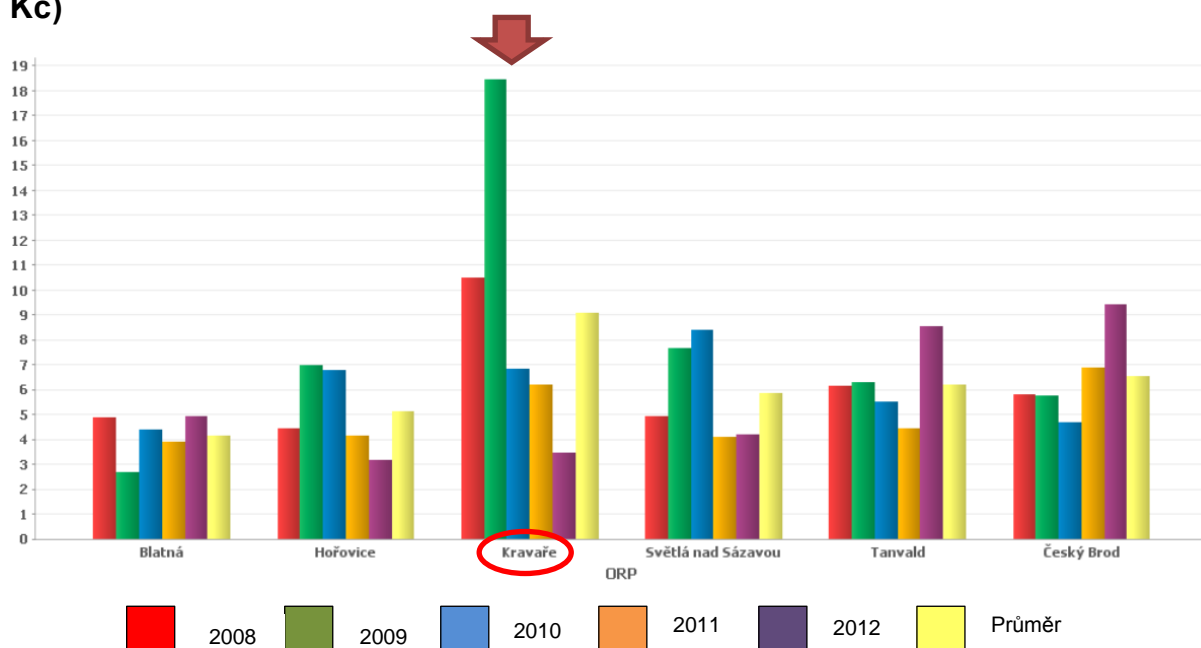
V oblasti ekonomické výkonnosti je zajímavé zejména srovnání **běžných a kapitálových výdajů na obyvatele** SO ORP Kravaře s dalšími ORP vybranými podle kritéria velikosti jádrové obce. Z hlediska porovnávání rozpočtového hospodaření v oblasti běžných výdajů zaznamenal kravařský obvod v průběhu sledovaných let (s výjimkou jediného roku 2009) jednu z největších dynamik vývoje resp. poklesu. Od tohoto roku, ve kterém patřily jeho výdaje k těm vyšším (36 tis. Kč/obyvatele), klesly do roku 2012 o více jak 70% a zároveň na nejnižší úroveň ve sledované skupině (9,9 tis. Kč/obyvatele). Průměr za celé období 2008-2012 činil 20,5 tis. Kč/obyvatele. Viz obrázek 1.

Obrázek 1: Běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 6.600 – 6.900 obyvj.) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

Jinak je tomu při srovnání **kapitálových výdajů na obyvatele** (opět dle kritéria velikosti jádrové obce). Výše těchto výdajů, které představují investice obce, je u SO ORP Kravaře v průměru nejvyšší ze skupiny (9 tis. Kč/obyvj. za sledované období). Ovšem stejně jako běžné výdaje i tyto od r. 2009 razantně klesly (o 80%). Zde je však nutné si uvědomit, že investiční akce jsou zpravidla jednorázové a neopakují se každoročně. Viz obrázek č. 2.

Obrázek 2: Kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 6.600 – 6.900 obyvj.) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

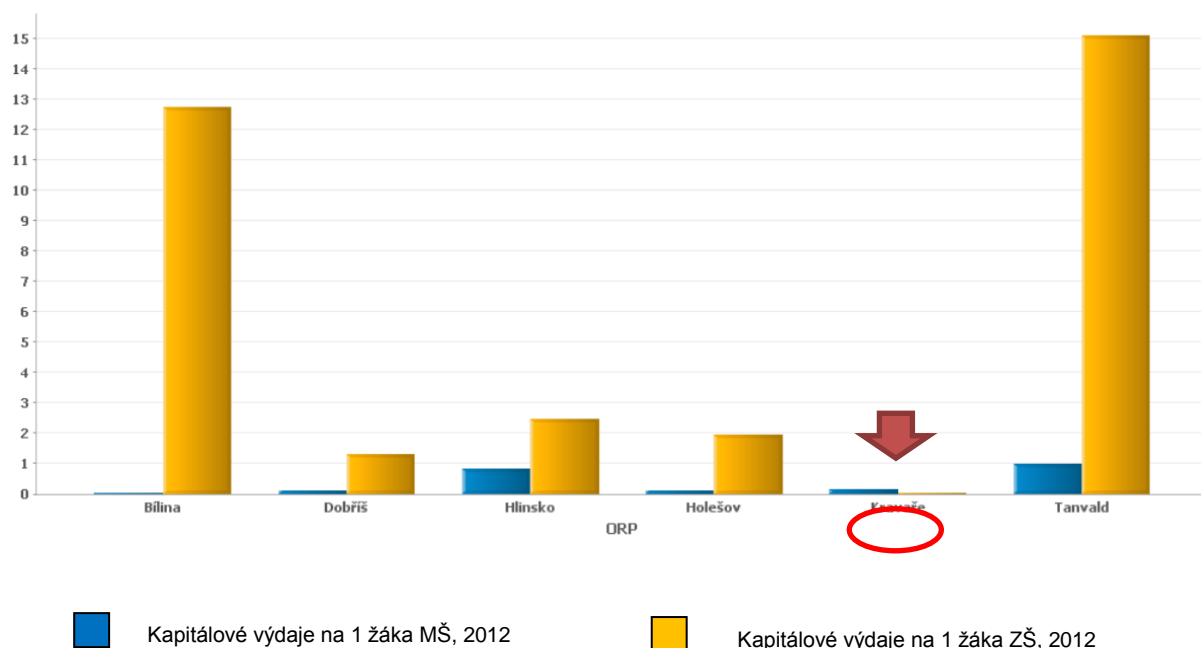

Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)

3. Předškolní a školní vzdělávání

Z hlediska předškolního a školního vzdělávání zaujme v případě SO ORP Kravaře zejména porovnání **kapitálových výdajů na žáky základních a mateřských škol**. Při pohledu na oba z daných parametrů znázorněných grafem patří hodnoty za kravařský obvod k těm nejnižším. Tyto investiční výdaje na žáky MŠ činí 0,13 tis. Kč/žáka. Obdobně nízké mají kapitálové výdaje na žáky MŠ i SO ORP Bílina, Dobříš nebo Holešov. Na rozdíl od zmíněných obvodů však kravařský obvod vykazuje minimální kapitálové výdaje i na žáka ZŠ, a to již jen 0,02 tis. Kč/žáka.

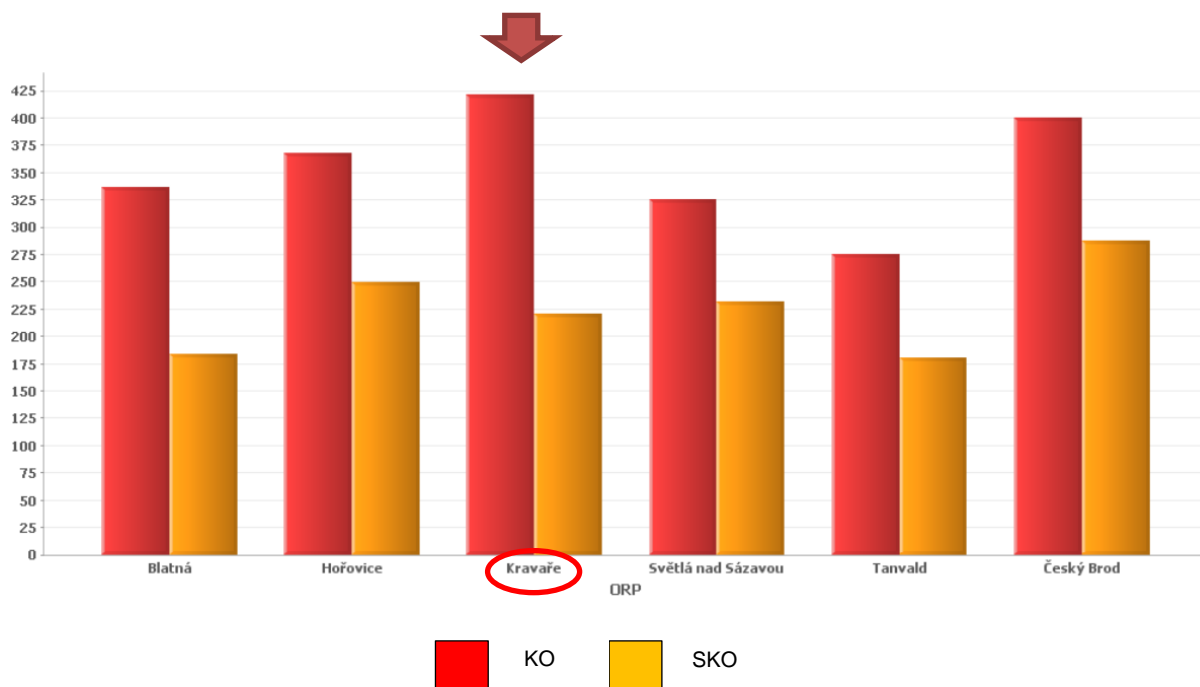
Obrázek 3: Kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 20.800 – 21.800) na žáka MŠ a ZŠ (v tis. Kč)

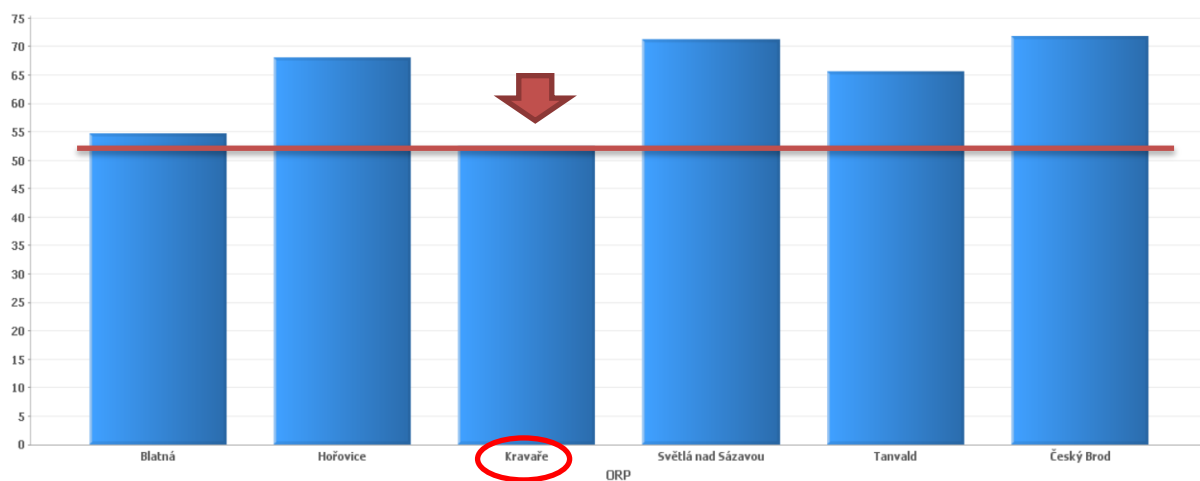
4. Odpadové hospodářství

U odpadového hospodářství je z pohledu benchmarkingu významné srovnání **měrné produkce komunálního odpadu (KO) a směsného komunálního odpadu (SKO)** s dalšími obvody ORP vybranými dle kritéria velikosti jádrové obce. Produkce KO je u SO ORP Kravaře v uvedeném výběru největší (ca 420 t/obyv.), produkce SKO 3. nejvyšší (ca 220 t/obyv.). Celkově to vede k nejnižšímu **podílu SKO na KO** – 52,3% v dané skupině. Viz obrázky 4 a 5.

Obrázek 4: Měrná produkce KO a SKO vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 6.600 – 6.900 obyv.; v t/1.000 obyv.)

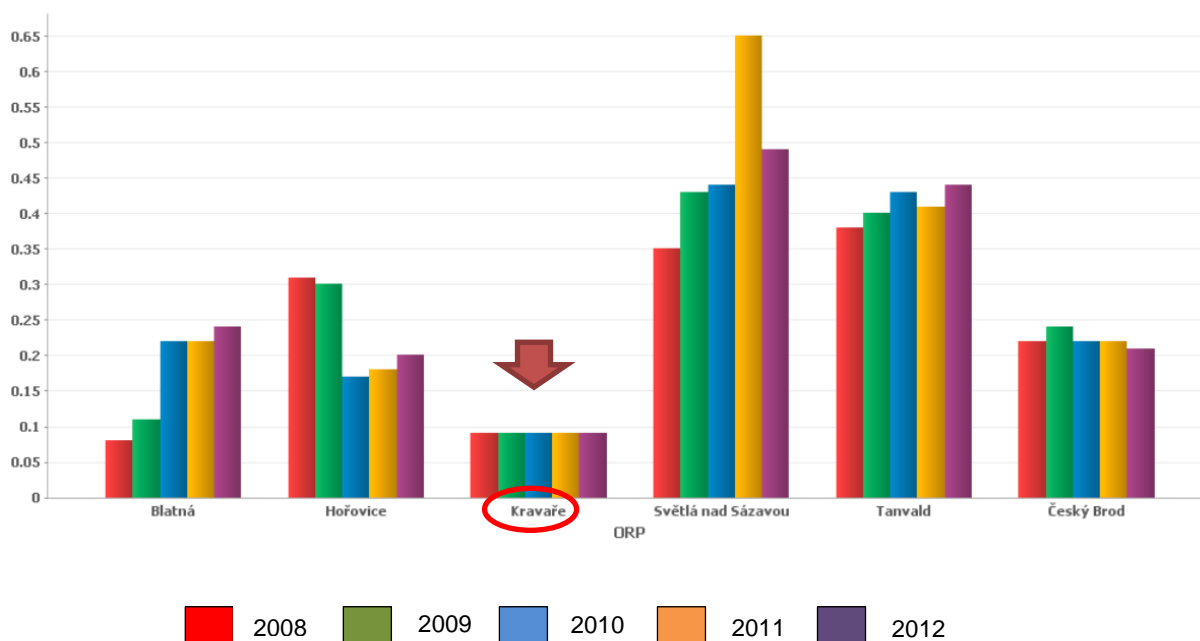
Obrázek 5: Podíl SKO na KO vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 6.600 – 6.900 obyv.; v %)

5. Sociální služby

Z pohledu sociálních služeb je vhodné vyzdvihnout srovnání **běžných výdajů na obyvatele**, tj. prostředků, které obec vydává především na každodenní provoz. Jak je z níže vloženého grafu vidět, SO ORP Kravaře dosahovala po celé sledované období u vybraného vzorku SO ORP (zvolených dle kritéria velikosti jádrové obce) nejnižších hodnot. Vzhledem ke skutečnosti, že jejich hodnota byla naprosto konstatní, odpovídá tomu u průměrná hladina 0,09 tis. Kč/obyv./rok.

Obrázek 6: Běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 6.600 – 6.900 obyv.) na sociální služby v období 2008 – 2012 (v tis. Kč/obyv./rok)

6. Závěrečné shrnutí

SO ORP Kravaře	
základní charakteristika	<p>v Moravskoslezském kraji je správní obvod ORP Kravaře:</p> <ul style="list-style-type: none"> • počtem obyvatel 5. nejmenší • rozlohou 6. nejmenší • počtem obcí 7. nejmenší
ekonomická výkonnost	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • nižší a klesající běžné výdaje na obyvatele • vyšší a klesající kapitálové výdaje na obyvatele
předškolní a školní vzdělávání	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • nízké kapitálové výdaje na žáky ZŠ a MŠ
odpadové hospodářství	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • vysoká měrná produkce KO a SKO • nízký podíl SKO na KO
sociální služby	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • nízké běžné výdaje na sociální služby na obyvatele

Použité zdroje: Ministerstvo financí ČR
Český statistický úřad